

Edirne Sarayları

Ahmet Usal - Edirne Vergi Dairesi Başkanlığı

Aralık 25, 2006

İçindekiler

0.1	Edirne Sarayları ve Sarayı	4
0.1.1	Balkan Savaşı Döneminde Sarayı	4
0.2	Tavuk Ormanı - Padişah Bahçelerinden Yedigöller	5
0.2.1	Tavuk Ormanı: Bir Bitki Laboratuvarı	5
0.2.2	Tavuk Ormanı'nda bulunan Ağaç ve Çalılar	5
0.2.3	Tavuk Ormanı'nda Av (Bülbül) Köşkü	5
0.3	Adalet Kasrı - Tunca Boyundaki bir Mimar Sinan Şaheseri	5
0.4	Saray'dan Günümüze Kalanlar	6

0.1 Edirne Sarayları ve Sarayı

Edirne'nin fethinden sonra ilk saray Sultan I.Murat tarafından 1365 yılında şimdiki Muradiye Küçükpazar ile Kırlangıç Bayırı arasında bulunduğu söylenen ve adına Kavak Meydanı denilen alanda yaptırılmıştı.

Ancak daha sonra Sultan II.Murat tarafından Tunca Adasını da içine alan bölgede Tunca'nın batısında bir ikinci saray inşaatı başlatılmış; Fatih Sultan Mehmet geliştirerek büyütülmüştür. Bu Saray Saray-ı Cedid-i Amire, diğer ilk saray ise Saray-ı Atik olarak adlandırılır.

İkinci Saray'ın kapladığı alan 3.000.000 metrekaredir.

Bu saray başşehirin İstanbul'a taşınmasından sonra da başta Fatih olmak üzere padişahların ilgi alanında kalmayı sürdürmüş, padişahların çoğu burada ikamet etmişlerdir.

1870'li yıllarda sarayın mahzenleri cephane depolamada kullanılmaya başlanmış; 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı (93 Harbi) sırasında, Ruslar'ın Edirne'ye yaklaşması üzerine, Vali Cemil Paşa ve Müşir Ahmet Eyüp Paşa'nın emirleriyle ateşe verilmiş ve saray havaya uçurulmuştur.

Savaş sonrasında ise Vali Rauf Paşa'nın izniyle sağlam kalan yerlerden sökülen çiniler ve değerli eşyalar, yabancı ülke yöneticilerine hediye edilmiştir.

Bunların içinde İngiliz Kraliçesine 27 sandıkla hediye olarak gönderilenler büyük önem arz eder.

Günümüzde Kırkpınar güreşlerinin de yapıldığı bu saray alanına Edirneliler Sarayı adını vermişlerdir.

Bölgeye yakın olan mahallelerde yaşayanlar ise buraya Sarayı yerine; kısaca, Saray derler.

0.1.1 Balkan Savaşı Döneminde Sarayı

Balkan Savaşları Döneminde (18 Ekim 1912 - 26 Mart 1913) Bulgarlar tarafından işgal edilen Edirne'de Sarayı bir ara türk esirlerin toplandığı alan durumuna dönüştürülmüştür.

O günleri yaşayan ve anılarında aktaran Edirneli Hafız Rakım Ertür şunları yazmaktadır:

Tutsak Türk esirleri Bulgaristan'ın içlerine nakledilmek üzere Tunca Nehri üzerindeki Sarayı'ne toplanmışlardı. Onbinlerce kişinin çıplak ve bataklık olan bu adada, bir ay süre ile aç ve çıplak kalması, bir çoğunun ölmesine sebep olmuştur. Bu yüzden buradaki erler ilk günler ağaç kabuklarını kemirerek açlıklarını gidermeye çalışmışlardı. Kolera, Dizanteri gibi bulaşıcı hastalıklara karşı başlangıçta hiç bir önlem alınmadığından, her gün yüzlerce kıvrılarak ölmekte ve cesetleri günlerce açıkta kalmaktadır.

Burada 20 bin kişinin öldüğü bilinir.

0.2 Tavuk Ormanı - Padişah Bahçelerinden Yadi- gar

Bir zamanlar İkinci Saray'ın çok geniş avlak ve ormanlara sahip olduğu ve içinde bir Saray Bahçesi (Hadika-i Hassa) bulunduğu bilinmektedir.

Günümüzde bu alandan yalnızca Tunca Adası içindeki 58 hektarlık Tavuk Ormanı denilen parça kalmıştır.

Bir söylenceye göre; bu alan eski yıllarda binlerce tavuk yetiştirilen bir yer olarak kullanılmaktaydı ve elde edilen yumurta akları horasan harcına karıştırılırken; tavuk etleri askeri bölgelere gönderiliyordu.

0.2.1 Tavuk Ormanı: Bir Bitki Labaratuvarı

Tavuk Ormanı, otsu soğanlı ve tıbbi değeri olan bitkilerle doludur ve bu alanda şunları görebilirsiniz: Akyıldız, Morsümbül-Adasoğanı, Dağ Sümbülü-Arapotu, Akçebardak, Gölsoğanı, Çoban Değneği, Yaban Soğanı, Dügün Çiçeği, Andız, Çiğdem, Yılan Yastığı-Dana Ayağı, Karakafes.

0.2.2 Tavuk Ormanı'nda bulunan Ağaç ve Çalılar

Doğu Çınarı (Bazıları anıtsal niteliktedir.) Akkavak, Karakavak, Ova Kara-ağaç, Mazı, Yalancı Akasya, Yalancı Keçiboynuzu, Beyaz Dut, Salkım Söğüt, Yabancı Gül, Akasma, Duvan Sarmaşığı, Loğusa Otu, Böğürtlen.

0.2.3 Tavuk Ormanı'nda Av (Bülbül) Köşkü

Padişah IV. Mehmet (Avcı Mehmet) tarafından 1671 yılında yaptırılmış olup; bugün küçük bir eki ayaktadır.

Edirne Belediyesi tarafından 2002 yılında restore edilmiştir.

Bülbül Köşkü olarak da anılmaktadır.

0.3 Adalet Kasrı - Tunca Boyundaki bir Mimar Si- nan Şaheseri

1562 yılında Kanuni Sultan Süleyman tarafından Mimar Sinan'a yaptırılan Adalet Kasrı, Selçuklu Mimari tarzında ve taştan inşa edilmiştir. Bu kasır, Bakanlar Kurulu (Divan-ı Hümayun) ve Yargıtay olarak kullanılırdı.

İlk katında Şerbethane, ikincisinde divan katipleri, en üst katta da Divan heyetinin toplandığı mermer salon bulunmaktaydı.

Divan'ın toplandığı salon ortasında Edirnekari mermer bir havuz ve köşede kafes arkasında padişahın tahtı yer alır.

0.4 Saray'dan Günümüze Kalanlar

Fatih Köprüsü'nden kuzeye bakıldığında Saray'dan geriye kalan son parçaları şu şekilde sıralayabiliriz.

Solda Saray Mutfakları, ortalarda Babüssade (Saray'ın Saadet Kapısı) Babüssade'nin sağ yanında Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılan ve Cem Sultan'ın doğduğu yer olan Cihannüma (Has Oda) Kasrı.

Bu Kasr (Köşk) yedi katlı olarak yapılmıştır. En üstte Cihannüma Odası bulunur. Edirne Saray'ının en büyük Kasrıdır ve en geniş alana yayılanıdır.

Cihannüma'nın sağ tarafında Kum Kasrı Hamamı bulunur.

Kum Kasrı'nın bu adını, bulunduğu yerin sarı renkli kumundan aldığı rivayet edilir.